*Bernhard Schmidt-Hertha, Sabina Jelenc Krašovec,
Marvin Formosa (ur.):*

LEARNING ACROSS GENERATIONS IN EUROPE: CONTEMPORARY ISSUES IN OLDER ADULT EDUCATION

Rotterdam, Sense, 2014

Knjiga je delo 15 avtorjev, ki so vsi ugledni raziskovalci na področju izobraževanja starejših. Izšla je v zbirki organizacije ESREA *Research on the Education and Learning of Adults*, ki je bila zasnovana prav z namenom objavljanja novih raziskav o izobraževanju odraslih v različnih geografskih in kulturnih okoljih. Izobraževanje starejših je najhitreje rastoče področje v sklopu vseživljenjskega učenja, zato je knjiga dobrodošla kot osvetlitev raziskovanja, oblikovanja politik in praks. Tako prakse kot politike se morajo namreč vzpostavljati v razmerju do novega pojava, zato sta hitro prenašanje spoznanj ter povezovanje med raziskovanjem, politiko in prakso zelo dobrodošli. Izobraževanje starejših se je kot organizirana dejavnost pojavilo šele v 50. letih prejšnjega stoletja v ZDA, kot so zapisali avtorji, in je področje, ki bo v prihodnjih desetletjih ob naraščanju števila starejših zahtevalo razvoj posameznih specialističnih in subspecialističnih polj znanja.

Avtorji razmišljajo o učenju starejših in medgeneracijskem učenju. Njihove razprave so razdeljene v tri obsežnejše skupine. V prvi so zbrani izzivi za teorijo in politiko. Kako naj oblast vodi to področje, kaj pomeni aktivno državljanstvo starejših, kako razumeti opolnomočenje v kontekstu staranja, so vprašanja, na katera odgovarjajo M. Formosa, B. Golding, E. Veloso, P. Guimarães, V. Thalhammer in A. Fragoso. Veloso in Guimarães v svojem besedilu ugotavljata, da so starejši odrasli pogosto videni kot skupina brez socialne moči, kar ni vedno res. Zgodi se posplošitev značilnosti marginaliziranih skupin starejših na vse starejše. Prepričanje, da so vsi starejši marginalizirani, je potrebno premisleka. Teoretska razmišljanja so bila del geragogike in gerontagogike v Nemčiji in edukacijske gerontologije v ZDA, v sodobnosti se vedno bolj širi kritična edukacijska gerontologija. V drugem sklopu se srečamo z razpravami, kako zelo heterogeni skupini starejših zagotoviti ustrezne programe na področju prostovoljstva, upokojitve, razvoja veščin po upokojitvi. Potrjujejo se spoznanja iz prakse, da se organiziranih programov udeležujejo tisti, ki so že razmeroma dobro izobraženi, ne pa pripadniki marginaliziranih skupin. Besedila v tem sklopu so prispevali D. Kern, A. Alfageme, T. Tikkanen, G. K. Zafiris, M. Malec-Rawinski. Nastaja sicer veliko novih programov izobraževanja za starejše, vendar še vedno niso prilagojeni vsem skupinam. Avtorji menijo, da bi univerza (visokošolsko izobraževanje) lahko imela večjo vlogo pri

razvoju novih programov za tretje in četrto življenjsko obdobje. Programi naj bi se gibal od konvencionalnih in že znanih oblik k bolj perifernim oblikam nestrukturiranega situacijskega učenja (družina, delovno mesto, urbani vrtovi, društva, prostovoljne dejavnosti). Univerza bi lahko pridobila bolj raznolike skupine študentov, v svoje kurikule bi lahko vključevala medgeneracijske programe, meni Alfageme.

V tretjem delu je prikazano medgeneracijsko učenje kot prostor sodelovanja in skupne konstrukcije znanja. B. Schmidt-Hertha, B. J. Hake, S. Kump, S. Jelenc Krašovec, I. Žemaitaitytė in A. K. Boström razpravljajo o primanjkljaju teoretskega uvida (npr. koncept generacije je zelo širok, tudi pojem starejši je neopredeljen ipd.) in različnih aktivnosti, ki so podlaga za medgeneracijsko učenje in uresničevanje inkluzivnosti. Enega od okvirov za razmišljanje tako o medgeneracijskem učenju kot o inkluzivnosti ponuja kritična edukacijska gerontologija, ki osvetljuje (zdaj še) prevladujočo miselno tradicijo, to je tradicija, ki znanje in izobraževanje pojmuje kot nevtralno in dekontekstualizirano prakso. Formosa kot avtor, ki o izobraževanju starejših razmišlja z vidika kritične edukacijske gerontologije, poudarja pomen opolnomočenja in emancipacije starejših, in tudi zato je pomemben teoretski premislek o konceptualnih ogradjah.

Monografija je odlično izhodišče za nadaljnje raziskovanje, saj prinaša pregled razvoja različnih konceptov, modelov, teorij, ki jih uporabljamo za interpretacijo prakse in oblikovanje politike izobraževanja starejših. Avtorji v ospredje postavljajo novejša pogleda na starost kot na aktivno in produktivno obdobje. Če bi se spremenilo razmerje med delom in prostim časom v smislu, da bi posameznik pridobival novo znanje ali se ukvarjal z drugimi dejavnostmi (npr. družino), bi se spremenila tudi struktura izobraževalnih programov, ki bi vključevali heterogene skupine, kar bi bil odgovor tudi na to, da »delovna mesta sivijo«, piše Tikkanen. Tudi to je popolnoma nova situacija in terja novo znanje za udeležence v procesih, upravljavce in odločevalce.

Knjiga je dostopna na [https://www.sensepublishers.com/media/2164-learning-across-generations-in-europe_\(Complimentary_Copy\).pdf](https://www.sensepublishers.com/media/2164-learning-across-generations-in-europe_(Complimentary_Copy).pdf).

Nives Ličen